

LJUDSKI GLAS

Glasilo „Kmetско-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, na mesec 5 K; posamezna številka K 1:40. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljke za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Kongresni trg 9, na levi strani.

Obrekovalcem in zapeljancem!

Kapitalistične in meščanske stranke so se v boju zoper našo stranko kmetskega in delavskega revnega ljudstva vedno posluževale najpodlejših sredstev, laži in obrekovanj. Prav dobro se namreč zavedajo, da odbije njihove krivičnemu vladanju nad kmetiskim in delavskim ljudstvom zadnja ura takrat, kadar postane to ubogo ljudstvo zavedno in spozna sredstva in način, kako more enkrat za vselej izvit iz rok kapitalistične gosposke bič, s katerim ta gosposka vlada nad delavnim ljudstvom. Meščanske stranke imajo svoje dobro plačane kapitalistične hlapce med ljudstvom. Eni zaslepjujejo ljudstvo z navdušenimi besedami o narodnosti, drugi zlorabljajo vero v politične namene, tako da naj bi ljudstvo, pitano s takimi rečmi, pozabilo na svojo žalostno usodo, da mora dan za dnem garati in garati za kosček borega kruha, dočim mu kapitalizem neopaženo krade izpred ust najboljše sad njegovega znoja in žuljavih rok. In zato se kapitalizem upravičeno najbolj boji socializma, ki opozarja ljudi na to, da mu kapitalizem, ki mu govori sladke besede na uho, neopaženo od zadaj krade iz žepa.

Kaj pa je socializem? Socializem je znanost, ki pravi, da je bogastvo, ki se kopiči v rokah kapitalistov, sad dela delovnega ljudstva. Kmet in delavec delata in delata, od njunega dela pa jima ostane le toliko, da se moreta za silo preživljati, dočim vso ostalo vrednost pridelkov vlakne v žep kapitalist, ki ničesar ne dela. Socializem uči zato, da se kapitalizem odpravi, ter da imej in uživaj delavno ljudstvo samo vse sadove svojega dela!

Pred občinskimi volitvami.

Pravkar so pred durmi občinske volitve. Meščanske stranke, ki so pri zadnjih državno-zbornih volitvah napenjale vse svoje sile, da se obdrže v državi na krmilu, so tudi že sedaj pridno na delu, da tudi v občinah obdrže oblast nad revnim delavnim ljudstvom v svojih rokah. Ker so pri zadnjih volitvah opazile, da se je na Slovenskem tudi že kmetско-delavsko ljudstvo začelo zavedati, kdo da ga izkorišča, širijo sedaj o socialistih, ki so odprli delavnemu ljudstvu oči in mu pokazali resnico, najgrše laži potom svojega mnogoštevilnega časopisja in agitatorjev. Mislijo si: lažimo in obrekujemo, nekaj bo že ostalo, in ljudi, ki se še niso do dobrega zavedli, bomo spet zaslepili!

Klerikalne laži.

Posebno klerikalno časopisje hinavsko laže o naši stranki. Piše namreč, da so socialni demokrati svoje volilce v Belgradu prodali, da so jih ogoljufali, da so delali prazne obljube, ter končno, da so socialni demokrati naložili kmetickemu in delavskemu ljudstvu velike davke. Njihovi agitatorji lažijo po deželi in govore v istem smislu. Pri tem na nepošten način izrabljajo tudi znano prisego

naših poslancev in pravijo, da so socialni demokrati ogoljufali svoje volilce za republiko. V lažnjivosti in obrekovanju se med klerikalnim časopisjem odlikujejo predvsem „Slovenski gospodar“, „Domoljub“ in „Straža“.

Zadnjič je prejelo uredništvo „Ljudskega glasa“ tudi naslednje pismo nekega nepodpisanega klerikalnega zapeljanca. Pismo se glasi dobesedno tako-le:

„Slavno uredništvo! Jaz vas vprašam, kako morete vi tako hinavsko in lažljivo pisati po vaših časopisih in tako sekate čez liberalce. Kaj pa je bilo v Belgradu? Tam ste pa prvi nastopili ž njimi! Tako je gospodje! Zdaj smo vas izvolili, drugič vas pa čaka propad. Ako bi bili vsi ljudje za to, kot smo mi, vam nezaupnico pošljemo, ker ste nas za vse ogoljufali. Kdor veliko obeta, ta malo naredi. Davke znate nakladati revnemu ljudstvu. V treh letih pa obračunamo! V naši občini je zmagala vaša, prej je bila črna, drugič bo pa spet črna ali pa komunist, socialisti pa ne več.“

Odgovorimo po vrsti! Najprej grdim klerikalnim obrekljivcem, ki zavestno lažejo, pa se hudiča prav nič ne boje! Ti torej pravijo, da so socialni demokrati svoje volilce v Belgradu prodali, ogoljufali, da so zavrgli republiko in da so delali ljudstvu samo prazne obljube!

Kako je z republiko?

Kakor vsem znano, je naša JSDS in KDZ stranka kmetskega in delavskega ljudstva. Kot taka zahteva najprej, da bodi država republika in ne monarhija! Naša stranka je torej prava republikanska stranka. In naša stranka ni morda republikanska šele od zadnjih volitev sem, temveč je republikanska odkar sploh obstoja. Če ne bi bila republikanska, tudi ne bi mogla biti socialistična! In če ne bi bila socialistična, tudi ne bi bila stranka trpečega kmetskega in delavskega ljudstva! Kot republikanska stranka se je naša stranka vedno borila za republiko ne-le sedaj v Jugoslaviji, temveč že zdavnaj še pod bivšo Avstro-ogrsko! Za republiko se bori tudi sedaj in se bo borila vsikdar!

Ob prevratu 1. 1918., ko se je izvršilo zedinjenje Slovencev in Hrvatov z bivšo kraljevino Srbijo, so se naše meščanske stranke s hrvaškimi in srbskimi meščanskimi strankami pogodile, da ostani nova država Jugoslavija monarhija pod dinastijo Karagjorgjevičev dotlej, dokler o tem vprašanju ne odloči konstituanta, ki bo dala naši novi državi njene osnovne zakone. Za dobo, dokler se ne izvoli konstituanta, pa so se vse stranke v državi pogodile, da naj se sestavi začasni parlament, takozvano „Privremeno Narodno Predstavništvo“ v Belgradu in sicer tako, da so dobile v tem začasnem parlamentu posamezne stranke toliko poslancev, kolikor je odgovarjalo njihovi moči. Seveda so imele

v tem začasnem parlamentu ogromno premoč kapitalistične stranke. In ker so vedele, da bo volitev zanje 1. 1918. ali pa 1919. slabo izpadla, ker jim je ljudstvo bilo v teh letih pod utisom kapitalistične vojne zelo sovražno, so razpis volitev v konstituanto zavlačevale kolikor so mogle. Med tem časom so kapitalistične stranke delale z vso paro za svojo moč. Verižništvo in oderuštvo je bujno cvetelo. Teple so se med seboj za korita. Protičevi in Koroščevi stranki je v tem času pšenica najlepše cvetela. Ko so se te stranke po dveletnem zavlačevanju volitev čutile bolj varne in ko so videle, da se je v delavsko ljudstvo zanesla s strani komunistov in narodnih socialistov nesloga, razdor in sovraštvo, so pa lansko leto takoj razpisale volitve v konstituanto. Določile so, da imej konstituanta 419 poslancev, od katerih jih naj Slovenci dobijo 40.

Vršile so se volitve. Naša stranka je agitirala predvsem za republiko, za izvedbo pravične agrarne reforme, za odpravo militarizma, zoper vojno, ter za izvedbo vseh mogočih socialnih in gospodarskih reform. Ta agitacija naše stranke ni bila in ni nobena prazna obljuba, ker so te zahteve glavne točke njenega programa! Na podlagi tega svojega programa je naša stranka na Slovenskem dobila od 40 7 poslancev in na Hrvaškem in v Vojvodini 3, torej skupno 10 poslancev od 419!! V celi državi je bil izid volitev naslednji: Srbski radikalci so dobili 98, liberalci 94, komunisti 59, Radičeva stranka 49, zemljoradniki s samostojneži 39, klerikalci 27, Turki 24, Narodni klub 11, srbski republikanci 3, Narodni socialisti 2 in izvenstrankarji 3 poslance. Iz tega je razvidno, da je za republiko od 419 poslancev le 121 poslancev in Radičevci, ki so med temi 121-timi, niso niti prišli v Belgrad. Republikanci so torej v manjšini! Ni torej čuda, če so bili naši poslanci že v boju za poslovnik, ki določa, kako naj zboruje konstituanta, od večine preglasovani in da je tudi v ustavotvornem odboru bil z monarhistično večino odklonjen predlog našega poslanca, sodruga Divaca, da bodi Jugoslavija republika in se imenuje Republika Jugoslavije.

Iz tega je torej vsakemu poštenemu človeku jasno, da naši poslanci niso v Belgradu nobenega prodali, nobenega ogoljufali. In republike niso zavrgli! Nasprotno! Našim sodelnikom je prav dobro znano, s kako žilavostjo, vztrajnostjo in neustrašenostjo se naši poslanci kljub svoji maloštevilnosti bore v ustavotvornem odboru za republiko in za socialne in gospodarske pravice kmetско-delavskega ljudstva. (Vsled pomanjkanja prostora bomo v prihodnji številki ta boj natančneje opisali. Op. ur.) Znano je tudi, da je naša stranka predložila tudi svojo lastno ustavo.

Boj za republiko še ni končan. In pri glasovanju o ustavi se bo v konstituenti še prav posebno pokazala grda lažnjivost in hinavščina meščanskih strank, posebno še naših klerikalcev, ki so že v ustavotvornem odboru glasovali zoper republiko!

In četudi bi tudi konstituenta zavrgla republiko, to še ne pomeni, da je našega republikanstva konec! Še pridejo časi, ko bo večina ljudstva vodila našo republikansko stranko in sveta tudi še ni konec! **Zato pa vztrajajmo v svojem boju in ne bodimo strahopetni omahljivci!** Budimo ljudstvo iz spanja in organizirajmo ga trdno in močno! Mnogo je še zapeljancev in mnogo nevednežev in zaspancev!

In „prisega“?

Še par besed o „prisegi“, čeprav smo o nji že pisali! Takoj, ko se je sestala v Belgradu konstituenta, so meščanske kapitalistične stranke začele z nasiljem. Kako tudi ne!? Saj imajo one v rokah kanone in bajonete! Ko so videle, da je vprašanje monarhije stvar, ki še ni rešena, so takoj hotele, da prisežejo vsi poslanci od prvega do zadnjega zvestobi kralju in edinstveni državi. Dolgo časa so se prizadete stranke temu nasilju upirale. Ko pa je monarhistična večina zagrozila, da razpusti konstituento in da kratkoma uvede svojo vladu s pomočjo pušk in kanonov, so morali vsiljeno prisego položiti celo komunisti!! Naši poslanci so pa pri prisegi tudi slovesno izjavili, da je ta prisega vsiljena prisega in da jo kot tako pred svojo vestjo ne morejo priznavati. Res je, da bi lahko naši poslanci vrgli puško v koruzo in šli domov za peč, toda pri tem bi prevzeli mase še hujšo odgovornost, da bi potem v naši državi delala meščanska gospoda z ljudstvom kakor bi hotela in bi ljudstvo niti besede ziniti ne smelo v svojo obrambo. In če je ljudstvo svoje poslanke volilo, jih ni volilo zato, da ne bi šli v Belgrad, temveč zato, da gredo v Belgrad in da tam zastopajo, branijo in se bore za njegove pravice, katerih naj čim več izvojujejo!

Te tri stvari bo gotovo razumel vsak razsoden človek, ki zna kaj več misliti kakor pa samo verjeti klerikalnim lažnjivcem in ponavljati potem klerikalne laži kot sveto resnico, ne da bi prej sam s svojo pametjo, ki mu je jo prav tako Bog dal kakor vsakemu drugemu, stvar pametno presodil?

Prazne obljube?

Klerikalno časopisje pravi, da smo socialni demokrati delali samo prazne obljube, češ obljuba dolg dela, in klerikalni zapeljanec v navedenem dopisu celo trdi, da smo ljudstvo za vse ogoljufali. Zgoraj že smo jasno kot beli dan povedali, kakšen je položaj, kdo da ima politično premoč v svojih rokah, da je boj za uresničenje naših zahtev hud in trd. Povedali pa smo tudi to, da omahljivec in strahopetec, ki mu srce že v prvi priliki pade v hlače, ne bo nikoli nič naredil. In zelo se moti posebno tisti, ki misli, da se bo ljudstvo čez noč pridobilo pravice od kapitalističnih ravnjcev! Zato je treba dolgotrajnih, možitih bojev in predvsem ljudske zavednosti!

Kakšne zahteve in obljube pa je naša stranka dala ljudstvu? Vse, kar stoji v njenem programu, to je kratek odgovor. In kdor pozna naš program, bo vedel, da to niso prazne obljube, temveč da so to zahteve, za katere smo šli v boj, zahteve, za katere se šele borimo! Da te zahteve enkrat izvedemo in izpolnimo, zato tudi delajmo, agitirajmo in organizirajmo, da dobimo moč, ki je potrebna!

Poglejmo pa sedaj klerikalce! Ta stranka, ki obstoja že mnoga desetletja, je delala vsa ta leta res prazne obljube! Ta stranka je imela namreč politično moč in oblast doslej še vedno v svojih rokah in bi lahko bila izvedla svoje obljube, pa jih ni zato, ker je to hinavska protiljudska stranka, ki zastopa mrtvi kapitalizem in dela obljube le zato, ker pozna delavca in kmeta samo ob volitvah in takrat, kadar je treba iz obeh kaj iztisniti! To je torej stranka praznih obljub, ki bi za ljudstvo že zdavnaj lahko kaj naredila, ko je vendar vedno imela vso oblast v svojih rokah. Mi pa se moramo za to oblast šele boriti, da jo dobimo v roke!

Poglejte v države, kjer imajo socialisti količkaj moči! Na Češkem, v Nemčiji, pa tudi v Avstriji! Tu imajo že najmodernejše zakone, ki ščitijo in dajejo pravice rev-

nemu ljudstvu! Socialna zakonodaja je tu silno napredovala ravno vsled zaslug socialistov.

Kako je z davki?

Kako hinavsko lažejo klerikalci, če pravijo, da smo mi navili davke in da nam je na tem, da se davki zvišujejo, naj dokažejo sledeče vrstice. (Tudi ubogi klerikalni zapeljanec, pisec zgoraj navedenega pisma, je nasedel tem gnusnim klerikalnim lažem.)

Pribijemo, da socialisti še nikdar, odkar obstoja stranka, niso imeli v rokah davčne oblasti, ter da vsled tega tudi niso nikdar prav nobenih davkov določevali! Tudi se nikdar niso nikjer potegovali za davke ali jih zagovarjali! Naš socialistični program marveč glede davčne politike zahteva, da se obdavči bogastvo, revščino pa se naj oprosti vsakršnih davkov! Tega programa smo se tudi vedno držali in se ga bomo tudi držali! To je pa seveda klerikalnim in drugim kapitalistom nevšečna resnica, da smo bili in smo edini mi, ki zahtevamo, da se uvede takoj velik davek na vojne dobičke, da se bogatašem in milijonarjem zapove primerno oddajo imetja, da se odpravijo neznosne carine in sploh vsi indirektni davki, ki jih mora ljudstvo plačevati v ceni vsake škatljice vžigalic, vsake deke kave, sladkorja itd., dočim indirektnih davkov za bogataše ni, ker si v ceni blaga vračunajo vse davke, ki jih mora potem zopet le ljudstvo plačevati.

Ako „Slovenski gospodar“ piše o velikih novih davkih, naj pove svojim zapeljanim ljudem resnico, ki pravi, da so se davki zvišali in novi uvedli ravno takrat, ko so bili klerikalci z dr. Korošcem v vladi! Takrat je dr. Korošec sam glasoval za vse te davke in ni demisijoniral! On je tudi sam povišal cene na železnicah, katero povišanje tudi ni nič drugega kot novi davki.

Pripomnimo naj k temu poglavju še to, da se naša KDZ že od prvega začetka poteguje za to, da se bajtarjem in malim kmetom zemljiški davki kar največ mogoče znižajo! Zahteva tudi, da se določi gotova meja tako za bajtarja, malega kmeta kakor za vsakega delavca, kjer se naj davki sploh črtajo!

To je torej resnica glede davkov!

Odgovor nepodpisanemu dopisniku.

Nepodpisani dopisnik pravi, da hinavsko in lažljivo pišemo. Gospod dopisnik naj navede samo eno stvar, o kateri bi bili mi hinavsko in lažljivo pisali, pa mu bomo verjeli. Sicer pa naj ve, da mi sploh nimamo nobene potrebe hinavsko ali lažljivo pisati, ker vemo, da resnica zmaga, nikdar pa ne laž in hinavščina! Laž zmaga morda enkrat ali dvakrat, trajno pa ne! Z lažjo in hinavščino delajo kapitalistične stranke, da slepe takšne ljudi, kakor je dopisnik!

Če pa misli dopisnik, da smo lažljivo in hinavsko pisali glede liberalcev, s katerimi je naša stranka enkrat skupno sedela v vladi, moramo možu povedati to-le: Naša stranka se je lansko leto vsleda skupaj z liberalci le zato, ker je hotela izrabiti stisko liberalcev in na ta način doseči, da se volitve v konstituento čimprej razpišejo. To je tudi imelo uspeh, kajti čez par mesecev je bil volilni red že gotov in so bile volitve v konstituento razpisane! Z zvezo z liberalci pa je stranka dosegla takrat tudi to, da agrarna reforma ni popolnoma zapala in da jo srbski radikalci, klerikalci in Turki niso popolnoma uničili!

Druge trditve dopisnikove pa smo že prej ovrgli.

Dopisnik govori o zmagi „črnih“. Nam se prav zdi, da je on sam eden izmed „črnih“. Na vsak način pa se možakar moti, če misli, da je naše kmečko-delavsko ljudstvo tako omahljivo, kakor je on, in da bo volilo danes tako, jutri drugače.

*

Sodrug! Razni elementi hodijo naokrog in begajo naše ljudstvo. Blizajo se občinske volitve. Bodite oprezní in ovržite grde laži

in obrekovanja, ki jih ti elementi širijo v boju zoper našo KDZ! Stojte na straži in čuvajte, da kapitalistične stranke ne ogoljufajo kmečko-delavskega trpečega ljudstva še za občinsko oblast. Njih je strah, da izgube občine, v katerih so tako tiransko vladali devet dolgih let!!

Kapitalistične mahinacije proti agrarni reformi.

Eno izmed najbolj perečih socialnih vprašanj, ki so se pojavila po vojni, je agrarna reforma. Takoj po preobratu so se za njeno izvedbo z vso silo zavzeli socialni demokrati in znano je, da je sodrug Korač ob tistem času šel v vladu s pogojem, da se prične takoj delo za agrarno reformo. On je bil tudi tisti, ki je napravil prvo naredbo za razlastitev veleposestniške zemlje. Pri nas v Sloveniji agrarna reforma pravzaprav niti še ni prišla toliko v veljavo, ker je pri nas v primeri le malo take zemlje, ki bi bila v pravem pomenu besede veleposestniška. Toda v Vojvodini, na Hrvaškem, v Bosni in v Dalmaciji je pa ogromno veleposestniške zemlje, in zato pride v teh krajih agrarna reforma seveda do večje veljave. V Vojvodini, tej zakladnici žita, so večinoma sama ogromna posestva, last kmečkih bogatinov, bivših grofov, baronov, škofov itd. Tu so nekatera veleposestva tako obširna, da po cele ure hodiš ali se voziš, pa zlepa ne prideš na drugo posestvo. Seveda take ogromne zemlje ne obdeluje njen lastnik, temveč po več sto in sto poljedelskih delavcev in dninarjev, dočim lastnik te zemlje razkošno živi v svojih vilah in potuje v letovišča, v velika mesta itd.

Ni torej čuda, da se zemljiška gospoda, veleposestniki in rentniki, pa naj si bodo to škofje ali židje ali turški begi in agi, upirajo z vsemi štirimi izvedbi agrarne reforme. Najprej so se gospodje škofje in nadškofje zaleteli v Belgrad in prošili tam, naj se cerkvena posestva pusti v miru in naj se jih ne pritegne pod agrarno reformo. Pri tem je treba vedeti, da imajo nekateri škofje po Hrvaškem in v Dalmaciji velikanska posestva, zemljo in gozdove, ki jim neso letno na milijone denarja. Potemtakem mora biti torej vsakemu razumljivo, zakaj da so klerikalci taki hudi nasprotniki agrarne reforme in zakaj se kmetu, ki še kaj ima, laskajo; pač samo zato, da bi cerkvena gosposka svoj mrtvi kapital še nadalje uživala, ter da bi iz kmeta še kaj več izžela. Zato se je dr. Korošec tudi vedno vezal (in se še veže) s srbskim radikalcem Protičem in s Turki, ker vsi ti složno delajo na to, da naj mali kmet, poljedelski delavec in sploh podeželski proletarijat, če se že naj izvede agrarna reforma, plača dosedanjemu lastniku in rentniku toliko najemnino in potem tolikšno odkupnino za zemljo, da je ne bo zmožel plačevati in da se bo zopet zadolžil in potem zemljo zopet izgubil.

Kak trn v peti da je veleposestnikom in zemljiškim rentnikom agrarna reforma, kaže tudi ta le primer: V Šremu so velikanski gozdovi, ki preidejo vsled agrarne reforme v državno last in bodo kmetje potem imeli v teh gozdovih pravico do drv, paše itd. Država bo morala — če bo seveda obveljala zahteva meščanskih strank, da naj se za razlaščenost zemljo plača odškodnina — plačati odškodnino, tako kot jo bo moral plačati vsak kdor bo dobil kaj zemlje. Ta odškodnina bo znašala par milijard in država je gotovo drugače ne bi mogla plačati, če je ne bi sorazmerno razdelila na dobo večih let (tudi na petdeset let, če treba). In ob takih razmerah se veleposestniki hočejo še okoristiti na ta način, da neusmiljeno sekajo gozdove in prodajajo les, s čemur seveda povzročajo velikansko škodo poznejšemu lastniku.

V Bosni in v Vojvodini so si težaki veleposestniško zemljo večinoma že kar sami razdelili in veleposestniki zahtevajo, da se jim zemlja odvzame in da naj jim težaki dajatve tudi še za naprej plačujejo. Slične razmere vladajo tudi v Dalmaciji.

Mi socialisti, ki smo seveda vedno zastopali edinole koristi delovnega ljudstva, smo vedno zahtevali, da naj se da zemlja

tistemu, ki jo obdeluje, in tistemu, ki jo ima premalo ali pa, ki jo nič nima, ker so mu jo kakorkoli že odvzeli ali prodali, skratka: zemljo naj dobi kmet nazaj brez vsake odškodnine! To je ne samo sveta pravica kmetova, temveč je tudi dolžnost države, da to izvrši, ter obenem njena korist, ker se reši velikanskih bremen, če izvede agrarno reformo brez odškodnine, bremen, ki bi jih moral kmečki in delavski proletarijat zopet leta in leta plačevati v direktnih in indirektnih davkih. **Agrarna reforma se mora torej izvesti brez vsakršne odškodnine!** To zahteva že navadno demokratično načelo!

V Sloveniji skušajo imovitejši posestniki, in največ taki, ki upravljajo kako javno funkcijo, izrabljati agrarno reformo na razne načine v svoje sebične namene. Vsled tega skrbno pazijo na to, da v agrarne odbore pridejo ljudje, ki zastopajo kmeti in delavski proletarijat. Na ta način hočejo predvsem doseči, da se oddajo zemljišča v najem njim samim ali njihovim protežirancem, dočim stalno prezro malega kmeta, bajtarja, hlapca in podeželskega delavca, čegar položaj vsled malega zaslužka vedno zahteva, da poleg kakšne male obrti obdeluje kos zemlje, da krije s tem svoje življenske potrebe. Tudi to varniške delavske rodine nujno potrebujejo kos zemlje, da si sami pridelajo na njem razno zelenjad, krompir, fižol in take malenkosti. Ves ta mali kmečki in delavski proletarijat kapitalistične stranke ob vsaki priliki prezirajo. Da je temu tako, bi lahko navedli nebroj primerov iz časa vojne, pa tudi iz časa po vojni. Zato naj se vse to delavno ljudstvo vendar enkrat že zave in naj se čimprej trdno organizira v Kmetko-delavski zvezi! Snujmo nove podružnice po vsem Slovenskem! Širimo našo misel! Zadnja gorska vas mora spoznati našo KDZ. Pri že obstoječih podružnicah KDZ pa naj se naši sodrugi pridno uče organizacijske misli in naj se izobražujejo potom našega časopisja. Odbori in zaupniki naj se pogovore o tekočih razmerah, naj vrše kontrolo nad delovanjem kapitalističnih občinskih klerikalnih in liberalnih mogotcev. Naša organizacija postane močna armada!

Bodimo pripravljeni!

Oblast še sedaj ni uradno povedala, kdaj da razpiše občinske volitve. Volilni red je bil sicer že objavljen v uradnih listih, toda ljudstvo hoče tudi vedeti za čas, kdaj se bodo volitve vršile. Gospodje pri vladi menda mislijo z volitvami presenititi, da bi njim neljube stranke ne bile na občinske volitve preveč pripravljene. Toda naj se ne varajo! Naše ljudstvo se je na občinske volitve že par let sem dobro pripravljalo in čakalo, da pride zaželjeni čas obračuna z občinskimi mogotci iz vseh branž kapitalistične bande. Niso še pozabljeni časi vojnih let, kjer so se v sili in stiski ljudstva pokazali vsi tako zvali prijatelji ljudstva v svoji pravi luči! Saj že star pregovor pravi, da se prijatelj pokaže v sili. In dosedanji župani in nezmožni občinski kimovci, županovi in župnikovi podrepaniki, so se med vojno, ko je bilo revno delavno ljudstvo najbolj v stiski, zadosti pokazali ne kot prijatelji, ampak kot sovražniki delovnega ljudstva.

Le spomnimo se časov aprovizacij! Kakšne lumparije so se v teh aprovizacijah dogajale! Kako so se mastili gospodje in si najboljše sami razdelili, uboge delavske družine so morale pa okoli bogatinov beračiti za drobtinice. Kakor močni bogovi so bili župani takrat, kadar je šlo za kake podpore! Komu so jih nakazovali, ni treba niti praviti! In koga so pošiljali v fronte ti mogočnejši? In kako so delali z občinskim imetjem in denarjem občanarjev? Dali so ga za pobijanje ljudi, za vojna posojila! Seveda se niso nikdar toliko spozabili, da bi samim sebi škodovali. Rekvizicija živine, žita in sena jim je bila zelo dobrodošla. Tu se je dalo male kmete in bajtarje priviti! Njim so ti mogočnejši pobrali zadnji kos mesa in zadnjo kilo žita, pri sebi in svoji bogataški družbi so pa skrivali blago in so lepe denarce služili na račun delavca, bajtarja in malega kmeta, kot še nikdar poprej. Koliko lumparij, koliko krivic in gorja so bili napravili ti bahaški občinski bogovi! Dobrega pa za občanarje največkrat niso storili toliko, kolikor je za nohtom črnega.

Ko je bil leta 1918. prevrat, smo si mislili, da bodo najmanj že tja okoli Božiča občinske volitve. Toda dve leti so meščanske stranke odlašale s temi volitvami in še jih rade ne razpišejo, iz strahu, da izgube marsikateri stolček. One pač dobro vedo, kake važnosti je občinska oblast! Da se izognejo velikim prepirom, so ponekod postavili gerentstva. Kajpada so postavili za gerente svoje protežirance in le malokje res kakega zmožnega in vsestransko pravičnega moža, ki bi bil odgovarjal volji delovnega malega človeka.

V kratkem bo torej konec starih županstev in gerentstev. Zaveti mora nov, sveži duh po slovenskih občinah in v občinska zastopstva naj pridejo pošteni, zmožni in pravični možje iz vrst malega delovnega človeka. Zaveti mora po občinah socialističen duh!

Naša stranka se bo morala udeležiti občinskih volitev povsod tam, kjer obstoje njene organizacije in mora povsod tam tudi častno zmagati! Zadnjič že smo dali našim sodrugom po podružnicah glavna navodila, kako naj se za volitve pripravijo. Naj te priprave izvrše tako, da bodo že z gotovimi sklepi prišli delegati podružnic na okrožne konference, ki jih bo takoj po razpisu volitev sklicala naša stranka, da se napravijo končni sklepi za enoten nastop in dobro agitacijo. Pri tem bi sodrugi opozorili tudi še na posebno določbo volilnega reda, ki pravi, da lahko deželna vlada odredi, da se v občinah, ki imajo malo volilcev od lanskim volitev vpisanih, napravijo novi volilni imeniki. Naj torej sodrugi predlagajo potom okrajnega glavarstva, ko bodo volitve razpisane, deželni vladi v Ljubljani, da se v krajih, kjer smatrajo te za potrebno, sestavijo novi volilni imeniki. Kjer bo to vlada storila, tam bo potem tudi reklamacijsko postopanje. Predvsem pa naj sodrugi po občinah že sedaj zbirajo agitacijski material za občinske volitve.

Pripravimo se skrbno in vsestransko, tako da bomo lahko zadovoljni s svojim delom zaključili s ponosom: „Živela kmetko-delavska občina!“

Iz Kmetko-delavske zveze.

Centralno tajništvo JSDS in KDZ daje osebne informacije vsak dan v Šelenburgovi ulici 6/II od 15. do 18. ure.

Tam odračunavajo lahko svoje mesečne prispevke tudi sodrugi, kojih krajevne politične organizacije spe.

Centralno tajništvo KDZ v Ljubljani naznanja, da se je začasno preselilo v druge prostore. Sodrugi, ki bi prišli v Ljubljano, daje osebna pojasnila vsak dan od 3. do 6. ure popoldne v Šelenburgovi ulici šte. 6/II.

Rogatec. Vsi člani Konzumnega društva za Slovenijo, podružnica Rogatec, se vabijo na sestanek, kateri se bo vršil v nedeljo dne 13. t. m. ob 10. uri v gostilni „Brezinšek“, na katerem se jim bo naznanilo poročilo občnega zborovanja z dne 2. februarja.

Ob enem se vabijo tudi tukajšnji člani KDZ, da pridejo na ta sestanek, ker je zelo važen: 1. Sestavila se bo kandidatska lista za občinske volitve; 2. volilo se bo predsednika in namestnika organizacije; 3. predsednika in namestnika za volilni odbor; 4. bodo razne druge točke na dnevnem redu.

Dopisi.

Sv. Peter pod Sv. gorami. Dne 13. februarja smo imeli pri nas spet vrlo obiskan shod, na katerem je poročal sodrug poslanec Filip Kisovar. Naslikal nam je jasno politični položaj. Razložil nam je tudi vzrok, zakaj so morali naši poslanci priseči v ustavotvorni skupščini. Razložil je tudi poslušalcem, kako važna je organizacija za industrijskega delavca kakor za malega kmeta in kako se te dve organizaciji razločujeta. Kakor je bilo videti pri ljudstvu, katerega je bilo v vseh sobah natlačeno polno, je dobro razumelo njegov govor. Pri koncu govora je ljudstvo pozdravljalo poslanca z živijo klici. Bilo je pri nas že mnogo vsakovrstnih shodov, pa tako dobro obiskan ni bil še niti eden, kakor vsi trije naši. Zadovaljni so se zborovalci vračali domov z velikim zaupanjem v naše poslance, da se bodo še

nadalje bojevali neustrašeno za republikansko obliko države. — Želimo, da nas poslanec še v kratkem obišče, kakor nam je to tudi obljubil. — Šenpeterski socialisti.

Poljčane. Našim klerikalcem menda že voda teče v grlo. Pa saj ni čudno, ko se bližajo občinske volitve! Sedaj, ko slišijo, da se bodo pričele občinske volitve v Sloveniji, so spet začeli z lažmi obrekovati socialne demokrate. Glavno besedo imajo seveda naš župnik Cilenšek in pa njegovi podrepaniki. Ko se bile volitve v konstituanto, je socialdemokratska stranka dobila pri nas večino nad klerikalno stranko, tako da so klerikalci pogoreli do tal! Ko je videl naš župnik ta izid volitev, je začel kričati na prižnici, češ da ga je sram biti pri nas, ko ima toliko socialnih demokratov v svoji fari. Kaj pa sedaj? Klerikalni aparat laži je začel zopet delovati. Sedaj vpijejo klerikalci, da so nas socialni demokrati prodali v Belgradu, ter ta so nam naložili samo velike davke. Župnik pa kriči, da ne dobi pri velikonočni spovedi nobeden odveze, kdor je in bo še volil socialdemokratske ljudi. Povemo, da ste pri zadnjih volitvah tudi vpili, da ne dobi nobeden odveze in ste tudi v spovednici agitirali za stranko, pa Vam ni nič pomagalo, ker je delavsko in kmetko ljudstvo izpregledalo in noče več v klerikalni temi živeti, kakor je do sedaj! Povemo dalje, da socialni demokrati še niso nobenega prodali, ker oni se leta in leta borijo za kmetko delavsko ljudstvo, da bi se mu izboljšal položaj. Socialni demokrati se borijo, da bi kapitalisti ne izžemali in izkoriščali ljudstva, kakor ga izkoriščajo danes. Samo pomislite na Korošča, ko je bil še minister! Kaj je dobrega napravil za kmetko delavsko ljudstvo? Ali vam ni podražil za 300% železniške vožnje? Zakaj pa tega ne poveste na prižnici? Seveda sedaj se bojite za občinske stolčke, da se vam ne zvrnejo! Vprašamo, zakaj je moral iti kaplan od nas! Ali ne zato, ker se ni hotel v politiko mešati, ter ni bil za agitacijo in je drugače med nami spoštovan! Mi hočemo pa tudi enkrat napraviti red v naši občini in pometati z metlo, da bo enkrat red! Vas se pa prav nič ne bojimo, čeprav nam grozite s tem, da odveze ne dobimo. Nam je tudi prav, pa mirna Bosna! Ostanemo še zmirom takšni, kakor smo bili. Hočemo imeti red in poštenost! Drugič se pa zopet oglasimo, če nam ne boste dali miru! In povedali bomo še več, kar Vam ne bo prav nič všeč. — Našim čitateljem pa priporočamo: Le pridno čitajte „Ljudski glas“ ter agitirajte za Kmetko-delavsko zvezo, ker s tem bomo klerikalcem dokazali, da se jih prav nič ne bojimo, še manje pa da jim verjamemo. S tem si boste veliko pripomogli.

Besnica pri Kranju. Tudi pri nas smo si ustanovili KDZ, h kateri je pristopilo precej članov. Potem jih je pa nekaj iz strahu zapustilo našo stranko, ker so jih klerikalci pošteno nalogali, češ, ako socialisti vpeljejo še prodajalno, potem boste pa prišli ob svoje premoženje. Tako so torej naše člane nalogali klerikalci. Besniški klerikalci naj pa sedaj povedo, kdaj in kdo je še prišel ob premoženje, če je bil vpisan pri socialistih v konsumno društvo! Sodrugi! Pristopite zopet nazaj h KDZ in ne poslušajte klerikalnih hujskačev! Kakor se čuje, bodo kmalu občinske volitve. Takrat bomo pa pokazali, kaj smo mi. Župana, ki se ne razume prav nič na občinske in županske posle, moramo spraviti v pokoj. Lansko leto, ko je odstopil prejšnji župan, je prevzel župansko mesto naš „Zlate“. In ta kiselca zna komaj toliko, da ve, ali drži časopis narobe ali prav. On je prijatelj bogatih in sovražnik revežev. Zato bo šel naš župan pri volitvah s stolčka, katerega bomo dali zmožnemu možu, saj jih imamo dosti. Takih kiselc, kakor je ta, pa nimamo nič več v občini. Na občinski seji dne 27. februarja se je odbor spomnil tudi na našega sodruga Primoža. Preteklo je že 11 let, odkar je naš Primož v naši občini. Spomnili so si možje pri seji, da naj bi šel Primož iz občine. Pa je prepozno! Minilo je že 11 let, zato je Primož naš! Župan in njegov sosed bi ga rada spravila iz občine. Pa ne gre! No, saj je on poštena duša od nog do glave in ni še nikomur storil nič žalega. Občinski odborniki ste prej dremali in spali, no sedaj pa ne boste več niti dremali niti spali, ker vas bomo od prvega do zadnjega pomedli ven in bomo volili take, ki ne dremljejo. In takih mož je dosti pri nas in bolj zmožnih kakor ste pa vi! Primož je pa le naš!

Dvorska vas. V nedeljo dne 27. februarja se je vršil tukajšod KDZ v gostilni Fr. Ivanc. Sodrugi Mihevc je v poljudnem govoru razlagal pomen organizacije med kmečkim proletariatom. Na shodu se je zbralo nabito polno množ, ki so pazljivo zasledovali govor sodruga Miheveca. Da, tudi v našem kraju se je začelo daniti!

Bodovlje pri Škofji Loki. Tukaj prodaja znani Matevž Šumič iz Ločnice mlin za ceno 800.000 K, katerega je malo prej kupil za 10.000 K. A sedaj hoče naenkrat imeti „malenkostni zaslužek“ 790.000 K. Urad zoper veriznike in navijalce cen, kje si? Prej je imenovani dobičkar kupčeval z usnjem in vsemi mogčimi rečmi in se bogatil od nas bajtarjev in kmetov. Pred par meseci je znani revež Jakob Osredkar, ki mu je z otroci vred vse zgorelo, prosil za stanovanje, a ga ni dobil v imenovanem mlinu; in to kljub temu, da sta bila dva stanovanja prosta. Imela je takrat pač pobožna Katerca Štajer svoj jeziček zraven, da je pomagala milijonarju, ne pa revežu brez strehe, češ: bo že Bog pomagal in dobri ljudje; naj le drugje poišče stanovanje! — Tukaj se že dobro pripravljamo za občinske volitve. Uspeh ne bo izostal. Za to nam je porok lepo število kmečkih delavcev, bajtarjev, proletarcev. Sodrugi! Potrudimo se, dokler je še čas! — Prihodnjik še kaj več!

Zasip v Gorjah pri Bledu. Sodrugi urednik! Prosim, da tudi od nas kaj objavite v „Ljudskem glasu“. Če še ne veste, kje je Zasip, bom pa povedal in zraven še kaj zanimivega napisal. Zasip je tam, kjer je za časa državnih volitev naš župnik g. Ignac Tertin razširjal po gorjanski občini na tisoče volilnih letakov od SLS z naslikanim debelim Tonetom K. Pa so seve klerikalci z vso svojo modrostjo in lumparijo pri volitvah tako sijajno pogoreli, da jih še danes želodec bolijo. Ker pa so klerikalci takrat tako pogoreli, si modra glava župnikova sedaj popolnoma pravilno misli: „Pogorim lahko tudi pri občinskih volitvah. Sedaj, ko so še na krmilu pošteni katoliški možje, si pa še prav lahko dam napraviti novo župnišče.“ — Hajdi do škofa, deželne vlade, okrajnega glavarstva! Pokliče se ogledna komisija iz Ljubljane in zraven še par podreptnikov in kimovcev iz občinskega odbora. „Županu Slivniku sem pa itak nekaj stric,“ si misli župnik. — No, in tako izbrana in poklicana komisija je ugotovila, da se mora župnišče na novo sezidati, gospodje „možje“ pa so milostno prikimali. Stvar je rešena. V proračun se postavi točka: „Za zidanje župnišča v Zasipu 110.000 jugoslovanskih kron“, in Bosna je mirna! Socialisti pa smo stvar čisto drugače „pogruntili“. Pregledali smo zidovje: to je dobro! Pregledali smo streho in lesene dele: to je bolj slabo! Pregledali smo župnikove gozde: lesa dovolj! Torej kratek predlog: Delavci, bajtarji, kajzarji posekamo les v župnikovem gozdu, kmetje ga zvoziijo na žago in drugo se lahko plača z 12.000 K, katere je gosp. Ignac prejel zadnjič, ko je na javni dražbi oddajal v enoletni najem cerkvene travnike. Torej čemu še točka v proračunu: 110.000 K? Ta se enostavno črta! Če je to gosp. Ignacu po volji ali ne, nam je vseeno. Zahtevamo pa kot davkoplačevalci, da se nam označeni proračun takoj predloži, da ga anuliramo, ker takih napadov na naše žepe nečemo! Radovedni smo, kaj poreko k temu proračunu naši „samostojni“. Socialisti nismo proti temu, da bi se župnišče ne smelo zidati. Lahko se zida, toda pod drugačnimi pogoji! Stojimo na stališču, da kdor zahteva novo župnišče, naj ga le zida, magari tako visokega, kakor je bil Babilonski stolp, toda naj ga tudi plača! Da bi pa vi, kimovci, glasovali za naše žepe, to pa enostavno odklanjamo! — Vam kajzarjem, bajtarjem, delavcem, dninarjem, hlapcem in deklam pa svetujemo, da se organizirate v KDZ, ki je najboljša zagovornica revnih slojev. Naročite se na list „Ljudski glas“, ki je edino res delavski list! Pri občinskih volitvah pa oddajte svoje glasove edino za kandidatno listo JSDS in KDZ!

Politične beležke.

+ „Kancelparagraf“ sklenjen. Na predlog poslanca zemljoradniškega kluba Avramoviča je bil v ustavotvornem odboru sklenjen takozvani „kancelparagraf“. — Mi smo, kakor znano, zoper vsak izjemen zakon in tako tudi zoper ta „kancelparagraf“.

+ Ustavotvorni odbor v Belgradu nadaljuje svoje ustavno delo. Na to bo sklicana zopet konstituenta in bodo poslanci glasovali o ustavi.

+ Vlada Pašičeva, ki jo tvorijo srbski radikali in liberalci, se je doslej zastoj trdila, da dobi še kako stranko, ki bi vstopila v vlado. Zemljoradniki in tudi Turki odklanjajo sodelovanje v vladi. Edini, ki bi radi zlezli k vladnim koritom za vsako ceno, so slovenski samostojneži z dr. Vošnjakom na čelu. Le-ti podpirajo reakcionarno vlado z vso vmeno tudi v ustavotvornem odboru, kjer so glasovali za Pašičevo ustavo, zoper republiko in za centralistično vlado.

Po svetu.

Italija.

Italijani so začeli izpraznjevati tudi dalmatinske kraje po določenih mirovne pogodbe. — Italijanski fašisti po vsem Primorskem in tudi v Italiji sami požigajo slovenske in socialistične domove in napadajo ljudi. — Italijanska vlada je odgodila volitve za državni zbor.

Francoska

je v velikih državnih dolgovih, vsled česar namerava vlada uvesti obsežno oddajo imetja. — Francozi podpirajo vse srednjeevropske države na vojno z boljševiško Rusijo.

Angleška.

V Londonu zboruje pravkar konferenca zavezniških držav, ki ima namen, prisiliti Nemčijo, da plača vso vojno odškodnino 238 milijard v zlatu! Angleška vlada prosjači ameriško, da bi ji le-ta odpisala del dolga.

Rusija.

Iz Rusije javljajo, da skušajo francoski agenti v Kronštadu in Petrogradu izzvati upore zoper sovjetsko vlado.

Grčija.

Grki, ki so začeli vojno s Turki v Mali Aziji, so bili doslej o Turkov še vedno tepeni.

Madžarska.

V madžarskem parlamentu pripravljajo zakon na oddajo premoženja. Oddaja premoženja se bo začela pri 1000 K s 5 in nad 1.000.000 K z 20%.

Amerika.

Brezposelnost traja dalje. Dne 4. t. m. je nastopil svoje mesto novi ameriški predsednik Harding. Wilsona ni več! Sedaj imajo v Ameriki novo vlado, ki zasleduje panameriške cilje. — Ameriška vlada namerava omejiti priseljevanje v Ameriko. — V New Yorku je bila te dni stavka oblačilnih delavcev. — Cene živilom padajo, znižujejo se pa tudi delavske plače.

Domače vesti.

Iz Sv. Petra pod Sv. gorami. Poročil se je sođr. Franc Jerel, kovač, z gospodično Cilko Lončarič dne 7. februarja. Na gostiji se je nabralo 42 K za organizacijo KDZ. Srčna hvala vsem darovalcem! — Odbor.

Grozen zločin. V Zrečah je minoli mesec Ivan Padežnik, 14-letni fant, zabodel z nožem v trebuh svojo staro mater Marijo Padežnik tako, da ji je prerazal želodec na dveh straneh. Marija Padežnik je umrla na velikih bolečinah. Zločinca so orožniki aretirali in ga zaprli v celjsko jetnišnico. — Stari materi: RIP.

Okrožni agrarni urad v Ljubljani nanažnja, da sprejema stranke v uradnih zadevah izključno samo v torek, četrtek in soboto od 11. do 13. ure. Vsled preobilice dela v pisarni in zunaj na veleposestvih se ob drugem času stranke brez izjeme in brezpogojno odklanjajo.

Gospodarstvo.

Slovenski prevod carinske tarife. V Ljubljani je izšla slovenska knjiga o sedaj veljavnem zakonu o carinskih tarifih. Stane 80 K, katere je treba z naročilom vred poslati na „Gospodarski urad delegacije ministrstva financ v Ljubljani“.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 145—146 naših kron, za 100 avstrijskih kron plačš 21—24 naših kron, je torej vrednost avstrijske krone zopet nekoliko padla. Za 100 nemških mark se plača 233—238 jugoslovanskih

kron, in za 100 laških lir plačš 533—539 kron v našem denarju.

Dramatična predstava.

Brežice. Dramatični odsek podružnice izobraževalnega društva „Svoboda“ iz Trbovelj uprizori v nedeljo dne 13. marca ob 19. uri v dvorani „Narodnega doma“ v Brežicah ob Savi dramatično predstavo „Mati“, spisal Meško.

Pred in med igro svira godbeni odsek in nastopi pevske zbor omenjene podružnice.

Opozarjamo na to prireditve vse sodruga brežiškega okraja in bližnje kranjske strani.

Vse občinstvo se vljudno vabi k obilni udeležbi.

Pojasnilo.

Po brežiškem okraju se širijo razne vesti, ki so ogabna laž nasprotnih strank. Članom KDZ naj bo v pojasnilo, da se ti samo odjemalci naročenih potrebščin, če jim cene ugajajo, in da nimajo pri tem nobenih odgovornosti. Vso odgovornost sta prevzela sođrugi Martin Umek iz Globokega in sođr. Ivan Baraga iz Brežic.

Nakupovalna in prodajna zadruga „SLOGA“.

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“.

Oblastem je odgovoren Ign. Mihevc.

Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelj v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Zagorski sok zoper kašel in prane bolečine 1 steklenica 9 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice gasp ravijo v red! 6 škatlic 18 K. Omot i poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg br. 358 — Hrvatska. B.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zave sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadržnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New-York — Buenos-Aires — Rio di Janeiro — Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljaate moja najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12—, za podgane in miši K 12—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 12—; mazilo za uši pri živini K 5— in 12—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.